

Sygn. akt II CSK 60/19

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku A.K-M. i S.M.
przy uczestnictwie „E.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
z siedzibą w P.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 19 lipca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.
z dnia 2 sierpnia 2018 r., sygn. akt XV Ca [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od wnioskodawców na rzecz uczestniczki kwotę (dwieście czterdzieści) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy A.K-M. i S.M. wnieśli skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w P. z dnia 2 sierpnia 2018 r. oddalającego ich apelację od postanowienia Sądu Rejonowego [...] w P. z dnia 19 października 2017 r. Sąd Rejonowy oddalił wniosek wnioskodawców o ustanowienie służebności przesyłu na ich nieruchomości - działce nr [...] /9 położonej w L.. Uczestnik postępowania - „E.” Sp. z o.o. w P. podniosła zarzut nabycia w drodze zasiedzenia przez jej poprzednika prawnego służebności uprawniającej do korzystania z nieruchomości wnioskodawców na cele przesyłowe i jej stanowisko podzielił Sąd. Wnioskodawcy kupili tę nieruchomość w dniu 17 września 2007 r. Przez działkę nr [...] /9 przebiega linia elektroenergetyczna średniego napięcia 15 kV, podparta na słupach betonowych posadowionych poza nieruchomością wnioskodawców, przy czym jeden słup został przeniesiony z nieruchomości wnioskodawców w 2016 r. Dokonana wówczas modernizacja linii przesyłowej nie spowodowała zmiany jej przebiegu. Linia 15 kV przebiegająca nad nieruchomością wnioskodawców była wybudowana w celu zasilania stacji pomp hydroforni w L., która powstała w 1973 r. i dlatego Sądy przyjęły, że linia została wybudowana w tym samym czasie. Linia pozostawała w posiadaniu kolejnych poprzedników prawnych uczestniczki, a następnie samej uczestniczki. Do 1 lutego 1989 r. poprzednicy prawni władali siecią przesyłową w imieniu Skarbu Państwa. „E.” prowadzi działalność gospodarczą w zakresie przesyłu energii elektrycznej, monitoruje stan sieci i usuwa ich awarie.

Sąd Rejonowy uznał, że termin zasiedzenia służebności przez poprzedników uczestniczki należy liczyć od końca roku 1973 - wówczas wybudowano hydrofornię w L., którą zasila linia przebiegająca nad działką wnioskodawców. Jej przebieg się nie zmieniał. Sąd ocenił, że okoliczności sprawy uprawniały do przypisania poprzednikom uczestniczki i jej samej posiadanie nieruchomości w złej wierze, a w konsekwencji do zastosowania 30-letniego terminu zasiedzenia służebności. Do nabycia tej służebności w drodze zasiedzenia

doszło z końcem 2003 r. i nastąpiło ono na rzecz Grupy Energetycznej „E.” SA (poprzednika prawnego uczestniczki). Przebieg służebności wyznacza aktualny przebieg linii elektroenergetycznej, który nie zmieniał się w okresie trwania zasiedzenia.

Sąd Okręgowy, do którego wnioskodawcy skierowali apelację, przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, z tym jedynie zastrzeżeniem, że nieruchomości objętą wnioskiem, na podstawie umowy sprzedaży z 17 września 2007 r., nabył wyłącznie wnioskodawca, a nie - jak ustalił to Sąd Rejonowy - oboje wnioskodawcy. Aktualnie jednak prawo własności przysługuje obojgu wnioskodawcom. Sąd odwoławczy zaakceptował także wnioski prawne Sądu pierwszej instancji.

W skardze kasacyjnej wnioskodawcy w ramach podstawy naruszenie prawa materialnego zarzucili uchybienie art. 172 § 2 k.c. w zw. z art. 176 § 1 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c. w zw. z art. 21 ust. 1 Konstytucji RP, a także art. 172 § 2 k.c. w zw. z art. 176 § 1 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c. w zw. z art. 2 Konstytucji RP. Skarżący wnieśli o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną uczestniczka wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną.

Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania.

Skarżący uzasadnili wniosek o rozpatrzenie ich skargi przesłankami z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. to znaczy ujawnieniem się w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzeby wykładni budzących wątpliwości przepisów. Wskazali na potrzebę „rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy zagadnienia dopuszczalności uwzględniania przez sądy powszechne zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu lub służebności przesyłu w sytuacji gdy de facto nie upłynął wymagany przepisami prawa okres do stwierdzenia zasiedzenia tego prawa, a jedynie doszło do doliczenia czasu posiadania służebności gruntowej o treści służebności przesyłu przez poprzednika prawnego do czasu posiadania służebności gruntowej o treści służebności przesyłu lub służebności przesyłu przez uczestnika postępowania”. Podnieśli też konieczność wyjaśnienia zgodności wykładni dopuszczającej uwzględnienie zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu z art. 21 Konstytucji RP. Istotne zagadnienie prawne to doniosły problem prawny, nowy lub już wcześniej występujący, lecz nadal niedostatecznie rozważony i wyjaśniony, mający znaczenie nie tylko jako wątpliwość występująca w danej sprawie i rzutująca na jej rozstrzygnięcia, ale powtarzający się w przestrzeni prawnej i mający ważne znaczenie także w innych sprawach. Problem taki powinien być ujęty w powiązaniu z przepisami prawnymi, na których tle powstał i sprecyzowany w wywodzie prawnym wskazującym na źródła i przedmiot niejasności i na możliwe rozwiązania interpretacyjne. Musi też rzeczywiście występować w sprawie jako problem, którego rozwiązanie jest konieczne do wydania w niej orzeczenia w postępowaniu kasacyjnym.

Wskazane przez skarżącego zagadnienie prawne nie spełnia tych wymagań. Kwestia dopuszczalności podniesienia zarzutu zasiedzenia służebności została już wielokrotnie i wielopłaszczyznowo omówiona w szeregu orzeczeń Sądu Najwyższego, w tym w postanowieniach z dnia 13 stycznia 2016 r., V CSK 224/15, niepubl., postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2012 r., V CSK 181/11, niepubl., czy też w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia

20 stycznia 2015 r., V CSK 26/14, niepubl. (część z nich powołał także Sąd pierwszej instancji), w których wskazano, iż niewątpliwie, istnieje możliwość doliczenia do terminu zasiedzenia posiadanie poprzednika jeżeli wnioskodawca i poprzednik władali cudzą nieruchomością (w tym wypadku osoby trzeciej), w granicach służebności. Przede wszystkim jednak problem taki nie występuje w niniejszej sprawie, ponieważ Sądy obydwu instancji stwierdziły, że do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu doszło w 2003 r., a więc uczestniczka nie doliczała cudzego posiadania do własnego, lecz uzyskała linie przesyłowe wraz z służebnością już wcześniej nabytą w drodze zasiedzenia przez jej poprzedników prawnych.

Z kolei skuteczne powołanie się przez skarżących na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni. Konieczne jest wyjaśnienie, na czym polegają dostrzeżone wątpliwości i wykazanie, że wątpliwości te są rzeczywiste i poważne, a jeżeli stosowanie tych przepisów spowodowało już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2018 r., I CSK 19/18, LEX nr 2507107). Skarżący nie wskazali jednak nawet, o wykładnię których przepisów prawa wnoszą, ani nie wyjaśnili dlaczego powołanie się na istnienie prawa rzeczowego (służebności gruntowej) nabytego w drodze uregulowanej prawnie miałoby prowadzić do naruszenia prawa własności i to w związku z wejściem w życie przepisów regulujących służebność przesyłu. Według ustaleń poczynionych w rozpoznawanej sprawie - służebność na podstawie której linia energetyczna przebiega przez nieruchomość wnioskodawców istnieje od 1985 r. i ma charakter służebności gruntowej.

Skoro powołane przez skarżącego podstawy przyjęcia jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą, a okoliczności sprawy nie wskazują, aby wystąpiły inne przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 98 § 3 oraz art. 99 w zw. z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 13 § 2 k.p.c. Wysokość zasadzonych kosztów wynika z treści § 5 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 265).